

DIÀLEG

Llegat dels temps obscurs

MIQUEL DE PALOL

La mort recent d'en Josep Pedreira m'ha dut a una reflexió sobre la peripècia vital de la generació que es va trobar, acabada la guerra, massa jove per haver-se situat, i en pèssimes condicions per fer-ho. Havien format part dels últims contingents de la contesa -a la banda republicana-, o no havien arribat a participar-hi, i la majoria no havien passat per l'exili, al contrari que d'altres més grans, que s'havien vist obligats a fer-ho pels seus antecedents en el conflicte en llocs de responsabilitat, ni alguns de més joves, que hi havien anat enduts pels seus pares.

La generació intermèdia s'havien quedat, molts d'ells passant per l'absurd d'haver de fer la mili, i després se'ls havia presentat l'ardu dilema de continuar lluitant en la clandestinitat, i negar-se així la possibilitat d'una mínima estabilitat social, o bé adaptar-se a la situació de la millor manera possible, tirant al màxim l'aigua al seu molí, sempre vorejant la legalitat feixista, pactant amb el règim dictatorial tan poc com poguessin, però intentant que això no els disminuís ni en la feina ni en la condició ciutadana. En conjunt, no van tenir l'esperit brillant i agosarat de la generació anterior, ni l'aura glamurosa dels exiliats, que passats els temps obscurs tornaven tan cansats i nostàlgics com vostès vulguin, però també plens de món, enriquits de varietat i de vida, en clar contrast amb l'aparent grisor dels qui s'havien quedat. S'havien quedat, i en bona mesura havien estat tan heroics com els sacrificats en el combat, perquè no deixa de ser una forma d'heroisme fer la feina quotidiana i necessària, la que transmet actius entre les generacions, i el qui la fa sap que, a més, el seu nom no quedarà mai inscrit en el panteó dels mites. L'obscuritat no és menys abnegada que el risc, i a més al final no té mai premi.

Pedreira va ser un d'aquests, i gran part de la poesia catalana va passar per les seves mans durant anys. Una altra figura clau és la de Maur Boix i Selva, ànima i director de *Serra d'Or* durant molts anys. Podria dir més noms, però per la seva repercussió en el terreny de la literatura em quedaré amb aquests dos. Després d'una sortida no massa digna dels llocs que Pedreira mateix havia inventat -no massa digna per part dels altres: ¿no es mereixia, com a mínim, una Nit de Santa Llúcia dedicada en homenatge?- el seu llegat -*Els Llibres de l'Òssa Menor*, el premi Carles Riba- sembla avui en bones mans: l'Isidor Cònsul és un conservador, i en aquest gremi, vist com va el món -vint anys enrere, mai no m'hauria imaginat jo mateix afirmant tal cosa-, això és molt positiu. Tant la col·lecció com el premi, sense deixar de patir els efectes de la marea global que en aquests temps ho empudega tot, en

ANTHONY GARNER

“És una conseqüència lògica [...] que ‘Serra d’Or’ fos, amb ‘Destino’, la revista de referència de la intel·lectualitat”

termes relatius tenen, jo diria, una salut força acceptable.

Més incerta em sembla en canvi la pervivència del llegat de Boix i Selva. Per situar el lector cal que digui que la tradició cristiana mai no ha estat sant de la meua devoció, literalment i en tots els sentits, però tampoc no em trobo còmode amb les generalitzacions excloents. Tot i que l'Església en conjunt em sembla una institució més que dubtosa -ara igual que sempre-, mai no he dit “tots els capellans són uns (el que sigui)”, igual com no diré “tots els taxistes són uns feixistes”. Ni tan sols he

dit mai que tots els crítics siguin uns ignorants, per més que corri pel món cert individu amb més penques que cervell obsedit a fer-m'ho dir. Més enllà de les boires i els llampecs dels gremis i les institucions, no he deixat mai de provar de reconèixer allà on fossin la intel·ligència i el talent, i la capacitat i la resolució per dur-los a bon terme. El frare de Montserrat Maur Boix tenia tot això, i tal com he recordat més d'un cop, un parell d'hores de conversa mostraven, a més d'un home excepcionalment afable i obert, un dels intel·lectuals enciclopèdics, al dia no tan sols en les lletres i el pensament, sinó també en economia, en política, en biologia, en medicina.

És, per tant, una conseqüència lògica que amb un timoner com aquest *Serra d'Or* fos, juntament amb *Destino*, la revista de referència de la intel·lectualitat en uns temps, tot sigui dit de passada, en què la presència social de la intel·lectualitat era força més pode-

rosa que ara. A part de la seva dimensió diguem-ne ideològica, la divisió de lletres de la revista tenia un pes específic important, i el prestigi del premi de la crítica que s'atorgava era innegable.

Què en queda, avui, de tot això? La presència de la revista entre els capdavantars del gremi de les lletres és nul·la; fa anys que no sento dir a cap col·lega “¿has vist, el *Serra d'Or* d'aquest mes...?”, i ni recordo l'última vegada que algú se m'ha acostat dient “pel *Serra d'Or* del mes tal preparem un dossier sobre...”. D'altra banda, un cop d'ull als premis de la crítica mostra, a més d'un jurat amb editors i funcionaris en lloc de crítics, imprevisibles fluctuacions en els premiats entre noms indiscutibles i aparicions més que arbitràries; hi ha escriptors que hi semblen abonats, i figures senyeres que no en tenen cap. Una mal moment per al llegat de Maur Boix i Selva.